

Žehnání varhan

v kostele Neposkvrněného početí Panny Marie
Praha 10 – Strašnice

v den památky sv. Cecílie 22. 11. 2008

Žehnací modlitba

Bože, ty jsi od věků a věčně nová je tvá krása. Tvá moudrost řídí vesmír a krásné je všechno, co jsi stvořil. Chválí tě sbory andělů, velebí tě celý hvězdný svět, zachovávající tebou stanovený řád. O tvé svatosti vydávají společné svědectví všichni vykoupení a srdcem, ústy a celým životem tě radostně oslavují. Také my, tvůj svatý lid, připojujeme hlasy k tomuto společnému chvalo zpěvu. Aby náš zpěv stoupal k tobě způsobem co nejdůstojnějším, požehnej nás a dej, ať za doprovodu těchto varhan + ti radostně zpíváme své chvály. Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána.

Amen.

Posvátná liturgie je vrcholem činnosti církve a nejvyšší bohopoctou, kterou skrze Ježíše Krista Bohu vzdáváme. Proto při jejím slavení usilujeme o to, aby byla krásná a po všech stránkách Boha důstojná. Srdci člověka odpovídá, aby chvála, díky a jásání před Bohem byly vyjádřeny i zpěvem s doprovodem nástrojů.

V žalmech, kterými starozákonní člověk vyjadřoval své chvály, je uváděno mnoho nástrojů, kterými byly doprovázeny. Žalm 150 vyzývá: „Chvalte ho hlaholem trouby, chvalte ho harfou a citerou, chvalte ho bubnem a tancem, chvalte ho strunnými nástroji a flétnou, chvalte ho zvučnými cimbály...“

Hudební nástroje tedy nemohou chybět ani v liturgii novozákonní, která je vrcholným naplněním staletých chvalozpěvů vyvoleného národa. Všechny nástroje jmenované v žalmu se spojují v naší liturgii do jednoho nástroje – do varhan, které jsou královským nástrojem pro liturgii. Konstituce II. vatikánského koncilu o liturgii výslovně jmenuje jako doprovodný nástroj liturgie „píšťalové varhany“, které zněly tradičně po staletí v křesťanských chrámech a katedrálách... Je proto mimořádnou událostí pro tento krásný chrám, že mohu dnes pro společenství farnosti Neposkvrněného početí Panny Marie požehnat přirozené píšťalové varhany, tento královský nástroj místo umělého zvuku elektronických varhan...

Mikuláš Ešar. TH

Oslavovat Boha zpěvem

Kostel v Praze – Strašnicích patří k těm, které stojí jako vyjádření pokání po stržení mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v roce 1918. Začalo se stavět, ale doba nepřála. Za nacismu a komunismu se farnost scházela v malinké kapli a bohoslužby se doprovázely na harmonium. Stále se čekalo až jednou... Po roce 1990 se vše dalo do pohybu, a tak za pár let kostel konečně stál. Nakonec se ale opět muselo šetřit, a tak na dlouhá léta znovu musely vystačit elektrofonické varhany.

Na kůru se dnes střídají mladí začínající varhaníci se zasloužilým Bohuslavem Korejsem, ale též sbory Cantus amici a Kalokazhatia. Občas se varhany spojí s trubkou či sólovým zpěvem. V kostele se pořádají i nejrůznější koncerty.

K chvále Boží nerozlučně patří hudba.

A tak chvalme Boha konečně doprovázeni těmito píšťalovými varhanami.

P. Jan Balík

Dispozice varhan:

Positiv (I. manuál):

Kopula major 8'

Kopula minor 4'

Principal 2'

Rauschkvinta 2+1½+1

Hlavní stroj (II. manuál):

Principal 8'

Viola da gamba 8'

Octava 4'

Kvinta 2⅔

Mixtura 3x-4x 2+1½+1 (od c₁ 4/5)

Pedál:

Subbas krytý 16'

Spojky:

I/II

II/P

Transpositér ± ½ tón

Od 1. 11. 1953 již uplynulo 55 let. Od tohoto data hraji původně na přání pana Miroslava Vacína, který zde po léta pečoval o veškerou liturgickou hudbu, při bohoslužbách v této farnosti. Nejprve jen při ranních nedělních mších v 7 hodin. To bylo ještě za duchovního správce P. prof. Stanislava Nováka. Za jeho nástupce msgra. Josefa Vladyky a po smrti Miroslava Vacína v roce 1957 jsem hrál při všech nedělních bohoslužbách. Hrál se na harmoniu, které bylo na kůru farní kaple od jejího vybudování. Tehdejší účast věřících bývala někdy, a to i na kůru, tak veliká, že mi téměř znemožňovala i minimální pohyby u nástroje při hraní. To byla situace mých začátků.

Msgr. Vladyka později do farní kaple pořídil harmonium jiné, větší než bylo to původní. Ve všedních dnech hrávala paní Anna Hlávková, dcera Petra Novotného – zasloužilého místního truhláře, jehož rodina se velice zasloužila nejen o založení samostatné farnosti ve Strašnicích (1929), ale i o vybudování fary a kaple, která sloužila až do roku 1994.

Po smrti msgr. Vladyky (o Vánocích roku 1965) nastoupil jako administrátor P. Jan Nepomuk Klener. Za jeho působení došlo k úpravě kaple v duchu liturgické obnovy a byly pořízeny píšťalové varhany postavené P. Karlem Břízou, který se po uvolnění politického tlaku se souhlasem tehdejších státních orgánů mohl vrátit na Svatou Horu, když ne jako kněz, tak alespoň jako regenschori a varhaník.

Na tyto Břízovy varhany jsme hráli až do vybudování nového kostela. U těchto varhan vyrůstal a na ně během svých studií hrával i strašnický rodák P. Stanislav Příbyl, nynější rektor baziliky Panny Marie na Svaté Hoře a provinciál redemptoristů.

Tyto varhany však nemohly být zvukově dostatečné pro nový chrámový prostor, proto pořídil P. Klener nástroj digitální, aby vůbec nějaká možnost doprovázet lidový zpěv v novém kostele byla zachována.

Hlavní důvod tohoto nouzového řešení spočíval v tehdejším nedostatku finančních prostředků, které byly vybudováním nového kostela zcela vyčerpány. Proto jsme ve velké trpělivosti vydrželi u tohoto digitálního třímanuálového nástroje celých 14 let.

Staré české přísloví praví: Trpělivost přináší růže. Naše trpělivost se naplnila dnešního dne, kdy péčí Společnosti pro duchovní hudbu a společnosti Psalterium s.r.o. je nám dopřáno zaradovat se v našem kostele nad novými píšťalovými varhanami. Prosím, není to maličkost!

Tento nástroj postavila varhanářská dílna Kánský-Brachtl z Krnova. Proto vděčně poděkujeme všem, kdo se jakýmkoli způsobem podíleli na vybudování tohoto krásného díla, které má sloužit ke cti a chvále Boží. Vševedoucí a všemohoucí Bůh odplať.

Bohuslav Korejs

Náplní práce Společnosti pro duchovní hudbu je péče o udržení a rozvoj té hudby, která do našich kostelů bytostně patří. Zpěvu a hudby při liturgii i hudby, která se dnes hodí spíše na duchovní koncerty.

Přestože základem této hudby je slovo (často slovo Boží), a tedy zpěv, neodmyslitelně k ní patří i zvuk varhan. Aby zpěv uvedl, podporoval, završil, ale také aby prostředky čistě hudebními dopověděl to, co slovy vypovědět nelze. K tomu všemu je zapotřebí lidí, kteří to chtějí, lidí, kteří to umějí, a nástrojů, na které to lze. Lidi lze formovat a vychovávat, aby to chtěli. Jiné lze školit a cvičit, aby to uměli. Nástroje lze stavět a restaurovat. Ale všechno to leze příšerně do peněz.

Vedení arcidiecéze, a zejména pan kardinál osobně, si tohle dobře uvědomuje. Společnost pro duchovní hudbu dostala důvěru, že bude umět s prostředky dobře hospodařit a účelně je do rozvoje duchovní hudby investovat. Nedostali jsme rybu, ale rybářský prut, a ryby jsme se prostřednictvím naší společnosti Psalterium s.r.o. museli naučit chytat sami. Kromě investice do lidí (letní kursy duchovní hudby Convivium, časopis pro duchovní hudbu, festival duchovní hudby Svatováclavské slavnosti, při nichž sdružujeme prostředky „vlastní“ i veřejné) směřuje podstatná část úlovku právě do rekonstrukcí a stavby varhan. Beroun, Praha-Petrovice, Chvaly, Zruč nad Sázavou, Žižkov, Vlašim, Svatá Hora, Liteň, tam všude společností Psalterium podpořené varhany již hrají, Uhlířské Janovice a Prácheň - tam se na nich pracuje.

Varhany, jejichž vstup do života dnes slavíme, jsou dosud naší investicí největší. Byly původně zamýšleny pro Centrum Matky Terezy, ale když se ukázalo, že tak velký nástroj tam nebude možno umístit, rozhlíželi jsme se, kde by svému účelu sloužily nejlépe. A tehdy rozhodly výsledky dlouholeté hudební setby ve strašnické farnosti. Jsou zde lidé, kteří hudbu chtějí a potřebují, jsou zde lidé, kteří hudbu umějí, odedneška budete mít i nástroj, na který lze.

Přestože varhany jsou určeny především pro liturgii, předurčuje je jejich kvalita i střídavá krása a výborná akustika zdejšího kostela rovněž k pořádání koncertů duchovní hudby. Takových koncertů je v Praze sice dost, ale téměř všechny v centru a jejich publikem bývají většinou zahraniční turisté. I jejich dramaturgie se tomuto faktu podřizuje. Ale tak tomu přece nemusí být ve Strašnicích! Strašnické centrum již nyní není díky divadlu Miriam jen centrem duchovním, ale též kulturním (a slovo kultura pochází od kultu!). Doufáme, že hudební rozměr zdejší kultury získá těmito varhanami novou dynamiku. Omnia ad maiorem Dei gloriam.

Jiří Kub

místopředseda SDH, jednatel společnosti Psalterium

Přemysl Kšica

Josef Kšica

Hrají:

PROGRAM KONCERTU

Johann Sebastian BACH (1685-1750)
Preludium a fuga Es dur, BWV 552

Dietrich BUXTEHUDE (1637-1707)
Preludium a fuga D dur

John STANLEY (1713-1786)
Voluntary X.

Johann Sebastian BACH (1685-1750)
Nun komm, der Heiden Heiland, BWV 659 (Chorálová předehra)
Contrapunctus I (Umění fugy)

P. Antonio SOLER (1729-1783)
Andante z koncertu pro dvoje varhany

Závěr:
Improvizace na dvoje varhany na témata
Veni creator spiritus a
Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat

ES MARIE VIRGINIS